

ד"ר שלמה סבירסקי
אתי קונור-אטיאס

תמונת מצב חברתית 2006

מרכז אדוה
A D V A
C E N T E R

INFORMATION ON EQUALITY AND SOCIAL JUSTICE IN ISRAEL
מידע על שוויון וצדק חברתי בישראל
מרכז "אדפה" - מידע על השוויון והצדקה החברתית בישראל

מרכז אדוה

הוועד המנהל

ד"ר יוסי דהאן, יו"ר
גב' גילברט פינקל (מ.א.), גזברית
פרופ' איסמעיל אבו-סעד
ד"ר ניצה ברקוביץ
פרופ' יוסי יונה
פרופ' אורן יפתחאל
פרופ' יוברט לו-יון
פרופ' ריקי סויה
ד"ר יצחק ספורטא
ד"ר דני פילק
ד"ר רחל קלוש
פרופ' אורי רם

ועדת הביקורת

עו"ד עובדיה גולסטני
עו"ד דורי ספיבק

צוות קבוע

מנהלת: גב' ברברה סבירסקי
מנהל אקדמי: ד"ר שלמה סבירסקי
רכזת מחקר: גב' אתי קונור-אטיאס
כלכלנית: גב' טלי זיו
חוקרת ורכזת "פורום נשים לתקציב הוגן": גב' יעל חסון
חוקרת: גב' נוגה דגן-בוזגלו
מנהלת הדרכה: גב' יעל וורגן
רכזת פיתוח משאבים: גב' איימי טומצ'ין

דו"ח זה הוכן הודות לסיוע של
Ford Foundation
MAZON: A Jewish Response to Hunger

מרכז אדוה נתמך על-ידי

הקרן החדשה לישראל

Kathryn Ames Foundation
Mr. Robert Arnow
Jacob & Hilda Blaustein Foundation
Heinrich Boell Foundation
Boston Jewish Community Women's Fund
Naomi & Nehemiah Cohen Foundation
Nathan Cummings Foundation
Gimprich Family Foundation
Richard and Rhoda Goldman Fund
Hadassah Foundation
Mr. Howard Horowitz and Ms. Alisse Waterston
Israel Delegation of the European Commission
Kahanoff Foundation
Levi Lassen Foundation
Middle East Peace Dialogue/Richard Goodwin
Moriah Fund
National Council of Jewish Women

תוכן העניינים

5.....	צמיחה כלכלית: בישראל ובעולם
6.....	צמיחה כלכלית ואי שוויון: הצמיחה אינה מטיבה עם כולם
7.....	צמיחה כלכלית ואי שוויון: רק חלק מהמשק צמח
8.....	צמיחה כלכלית ואי שוויון: ההשקעות מתרכזות בחלק מענפי המשק
9.....	צמיחה כלכלית ואי שוויון: השכר בענפי ההיי-טק גבוה יותר
10.....	צמיחה כלכלית ואי שוויון: העשירון העליון הגדיל את חלקו בעוגת ההכנסות
11.....	צמיחה כלכלית ואי שוויון: חלקו של כל עשירון בעוגת ההכנסות
12.....	אי שוויון: לפי עדה ולאום
13.....	אי שוויון: גברים ונשים
14.....	אי שוויון: הקפיצה בהכנסות המנהלים הבכירים
15.....	אי שוויון: מדיניות ההטבות למעסיקים
16.....	אי שוויון: רוב הישראלים משתכרים פחות מהשכר הממוצע
17.....	אי שוויון: שוק העבודה אינו מבטיח מפני עוני
18.....	אי שוויון: מפת האבטלה
19.....	מערכת החינוך: יותר ממחצית בני/ות הנוער אינם זכאים לתעודת בגרות
20.....	השכלה גבוהה: היבטים של אי שוויון
22.....	השכלה גבוהה: אי שוויון בין יישובים
24.....	מערכת הבריאות: שחיקה במימון הציבורי ועלייה בתשלומי חולים
25.....	מערכת הבריאות: גידול בהוצאה הפרטית
26....	מערכת הבריאות: גידול בנטל ההוצאה על ביטוחי בריאות משלימים ועל ביטוחי בריאות פרטיים
27.....	ערעור מערכת הפנסיה – וגידול באי שוויון
28.....	פנסיה: אי שוויון גם בדור הבא של הקשישים

החוברת תמונת מצב חברתית 2006 מציגה מגמות חברתיות וכלכליות מרכזיות בישראל.

הצמיחה מוצגת על-ידי ההנהגה הפוליטית של ישראל כיעד העיקרי של המדיניות בתחום הכלכלי. הנתונים המוצגים במסמך זה מעלים כי צמיחה כשלעצמה, כאשר היא אינה מלווה במדיניות ציבורית נאותה, עשויה להתגלות כיעד חסר וחלקי: בעשורים האחרונים, ישראל ידעה שנים של צמיחה גדולה, והיא אף הצטרפה לקבוצת הארצות העשירות בעולם, במונחים של תוצר לנפש. אולם כאשר מסתכלים אל מעבר לנתונים הכמותיים של שיעורי הצמיחה, מגלים כי רק חלקים מסוימים של החברה והכלכלה בישראל צמחו, בעוד שחלקים רבים אחרים נותרו מאחור. ענפי ההיי-טק והשירותים העיסקיים והפיננסים צמחו מאוד, משכו אליהם השקעות גדולות ותיגמלו את עובדיהם בנדיבות; לעומת זאת, ענפים אחרים לא צמחו, או שצמחו בשיעורים נמוכים, לא הצליחו למשוך אליהם השקעות ותיגמלו את עובדיהם ביד קפוצה. כתוצאה מכך, שכבה דקה, יחסית, של ישראלים ידעה גידול בהכנסות וברמת החיים, בעוד שמרבית הישראלים דרכו במקום או שחוו נסיגה יחסית ברמת החיים.

צמיחה יכולה לשמש יעד כלל-חברתי ראוי רק כאשר היא מונחית על ידי מדיניות ציבורית המקפידה לפזר את ההשקעות בין כל חלקי החברה וכל אזורי הארץ, המעניקה לכלל האזרחים את הכלים הדרושים כדי להשתתף בפעילות הכלכלית והמחלקת את פירות הצמיחה בין כל חלקי החברה.

צמיחה כלכלית: בישראל ובעולם

בשני העשורים האחרונים צמח המשק הישראלי מאוד, וישראל הצטרפה אל קבוצת הארצות בעלות תוצר לנפש גבוה.

המדד המקובל לצמיחה הוא השינוי משנה לשנה של התוצר המקומי הגולמי (תמ"ג: סך הסחורות והשירותים שנוצרו במהלך שנה נתונה בתחומי המדינה). כאשר מחלקים את התמ"ג במספר התושבים מקבלים את התמ"ג לנפש, המשמש גם מדד של רמת החיים.

ב-1980 היה התמ"ג לנפש בישראל 5,612 דולר; ב-2004 הוא עלה ל-17,188 דולר.

ב-2000 היה התמ"ג לנפש בישראל גבוה עוד יותר – 18,363 דולר; אלא שהאינפלאדה הביאה למיתון כבד, שבמהלכו ירד התמ"ג לנפש בשלוש שנים רצופות, 2000–2003.

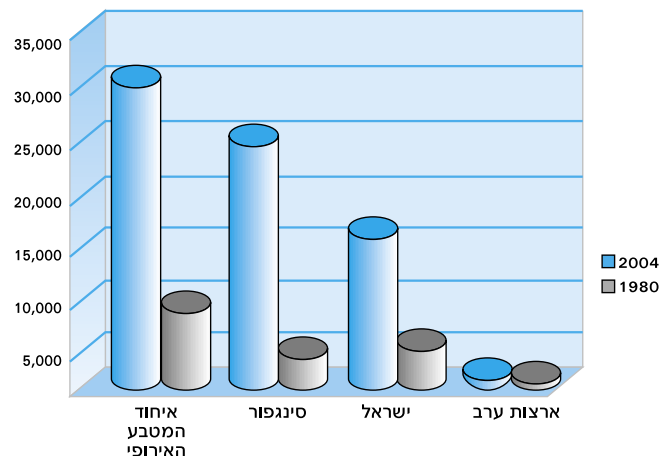
הנתון השנתי המעודכן ביותר הוא ל-2005: 18,723 דולר לנפש, מעט גבוה יותר מ-2000. התחזית לשנת 2006 היתה, כי התמ"ג והתמ"ג לנפש יגדלו עוד; אלא שמלחמת לבנון השנייה גרדה ירידה של 1.4% בתמ"ג ברבעון השלישי של השנה, והשיעור השנתי עדיין לא ידוע.

התמ"ג לנפש של ישראל מציב אותה בקבוצת הארצות העשירות, אך הוא עדיין נמוך באופן משמעותי מזה של ארצות איחוד המטבע האירופי, אליהן אנו שואפים להידמות. הוא נמוך גם מזה של סינגפור, שב-1980 היתה בעלת תמ"ג לנפש נמוך מזה של ישראל.

אצל שכנותינו, מצרים, סוריה וירדן, נרשמה בשני העשורים האחרונים הכפלה, כמעט, של התמ"ג לנפש – אך הוא עדיין נמוך מאוד, בהשוואה לישראל, לסינגפור ולאיחוד האירופי.

תמ"ג לנפש, בישראל ובעולם, 1980 ו-2004

בדולרים

ארצות ערב	ישראל	סינגפור	איחוד המטבע האירופי	
771	5,612	4,883	9,381	1980
1,184	17,188	25,433	30,717	2004

הערות:

1. ארצות ערב – מצרים, ירדן וסוריה.
2. הנתון המעודכן ביותר של הבנק העולמי הוא לשנת 2004.

מקור: עיבוד של מרכז אדוה מתוך The World Bank, World Development Indicators, 2006, tables 2.1, 4.2

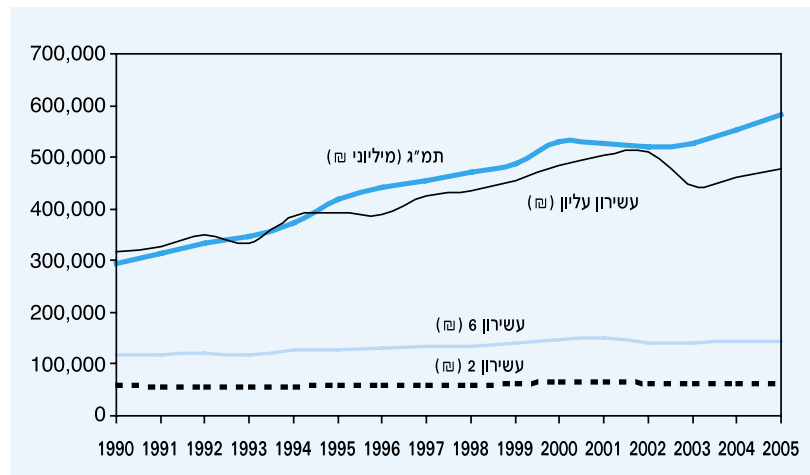
צמיחה כלכלית ואי שוויון: הצמיחה אינה מיטיבה עם כולם

צמיחה כלכלית, כשלעצמה, אין בה כדי להבטיח כי לכולם יהיה טוב יותר, ובוודאי שאין בה כדי להבטיח כי לכולם יהיה טוב במידה שווה.

בעשור של שנות ה-90, בעת שהמשק הישראלי צמח מאוד, פירות הצמיחה התחלקו באופן לא שוויוני: בעוד שהכנסות העשירון העליון גדלו במקביל לגידול בתמ"ג, הכנסות העשירונים האמצעיים והנמוכים השתנו אך במעט.

הכנסותיו של העשירון העליון המשיכו לגדול גם בשנים הראשונות של האינתיפאדה, 2001 ו-2002, שנים שבהן שכבות רחבות חוו ירידה ברמת החיים. בשנה השלישית של האינתיפאדה, 2003, נרשמה ירידה, אמנם קטנה, בהכנסות העשירון העליון. אולם כבר בשנה שלאחריה, 2004, שבה שב המשק לצמות, שבו הכנסות העשירון העליון לגדול. הצמיחה נמשכה גם ב-2005: הכנסות העשירון העליון שוב גדלו, בעוד שאלה של שאר העשירונים לא השתנו באופן משמעותי.

תמ"ג והכנסה שנתית למשק בית בישראל, 1990-2005
משקי בית בעשירונים נבחרים
במחירי 2005

הערות:

1. ההכנסה למשק בית היא הכנסה שנתית ברוטו למשק בית.
2. הערכים של התמ"ג וההכנסה השנתית של משקי הבית מוצגים על הציר השמאלי, אך יש לשים לב לכך שהתמ"ג נמדד במיליוני ש"ח, בעוד שההכנסה למשק בית נמדדת בש"ח. בתרשים, קו התמ"ג וקו ההכנסה של העשירון העליון חופפים, אך התמ"ג אינו זהה להכנסת העשירון העליון, שכן מדובר ביחידות מדידה שונות.
3. בדרך-כלל נוהגים להציג את התוצר הגולמי לנפש, ולא את התוצר הכללי (כך עשינו גם אנו, בעמוד הקודם). כאן בחרנו להציג את התוצר הכללי, כדי להמחיש את החפיפה שבין הצמיחה של המשק ובין הגידול בהכנסות של העשירון העליון.
4. נתוני ההכנסות שבהם אנו משתמשים בעמוד זה ובעמוד הבא לקוחים מסקר הכנסות משקי הבית, שנערך אחת לשנה על ידי הלמ"ס. הלמ"ס מבקש מראשי משקי הבית כי ידווחו על הכנסותיהם מכל המקורות - שכר, קצבאות, הון, נדל"ן וכיו"ב; אלא שבפועל, הסכומים המדווחים קרובים להכנסות משכר ומקצבאות בלבד, כפי שניתן ללמוד מנתונים על שכר המדווחים על ידי מינהל הכנסות המדינה במשרד האוצר. ההפרש בין הסכום המדווח לסוקרי הלמ"ס ובין ההכנסות בפועל של משקי הבית, מכל המקורות, בולט במיוחד, כמובן, במקרה של העשירון העליון: אילו דיווחו משקי הבית בעשירון זה על מלוא הכנסותיהם מכל המקורות, היו הפערים המדווחים בעמוד זה ובעמוד הבא גדולים עוד יותר.

מקורות: עיבוד של מרכז אדוה מתוך הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן הלמ"ס), שנתון סטטיסטי לישראל, שנים שונות; הלמ"ס, סקר הכנסות, שנים שונות; הנתון לשנת 2005 התקבל מגף צריכה בלמ"ס.

צמיחה כלכלית ואי שוויון: רק חלק מהמשק צמח

מדוע הצמיחה אינה מיטיבה עם כולם באותה מידה? בראש ובראשונה, משום שלא כל חלקי המשק צומחים באותה מידה. המדד המקובל של צמיחה, התמ"ג, הוא סכום של כל המשק, ובתור שכזה הוא מסתיר תמונה מורכבת יותר, שבה יש ענפים הצומחים בקצב מהיר וענפים שקצב צמיחתם איטי. הנה מה שקרה בישראל מאז 1996, לפי נתוני הלמ"ס:

שיעורי הצמיחה הגבוהים ביותר נרשמו בתעשיות הטכנולוגיה העילית, המוכרות בשמן האמריקני, היי-טק (רכיבים אלקטרוניים, תרופות, ציוד מדעי ורפואי, ציוד תקשורת) ובענף הפיננסים והשירותים העיסקיים (בנקים, ביטוח, קופות גמל, נכסי דלא ניידי).

התוצר של ענף הטכנולוגיה העילית גדל בין 1996 ל-2000 ב-90%. בתקופת האינפיפאדה ירד התוצר של ענף זה בכ-21%, לעומת השיא שנרשם בשנת 2000. בשנת 2004 שב הענף לצמוח, אולם בשנת 2005 שוב נרשמה ירידה, אמנם מזערית.

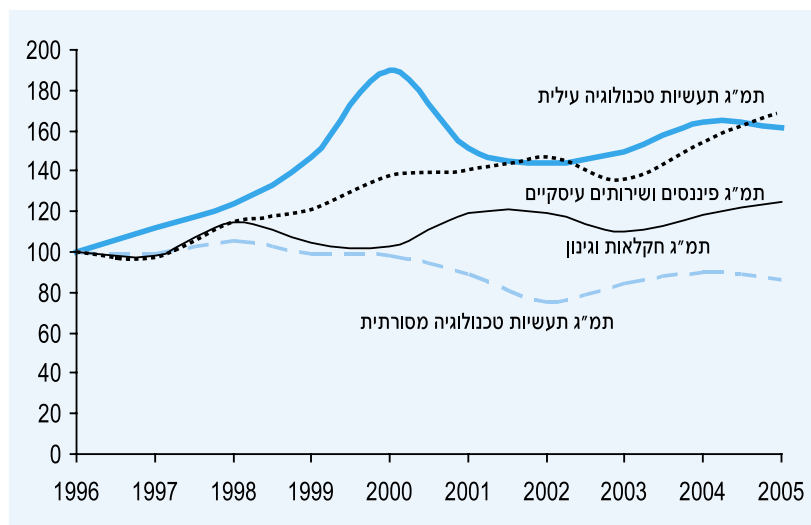
תוצר ענף הפיננסים והשירותים העיסקיים גדל ב-37% עד שנת 2000. האינפיפאדה לא פגעה בצמיחה של הענף, להוציא את שנת 2003 שבה התוצר היה דומה לזה של שנת 2000. בשנים 2004-2005 גדל תוצר הענף ב-25% לערך.

תוצר ענף החקלאות גדל ב-25% לערך בין השנים 1996-2005. הגידול המשמעותי של התוצר בענף זה נרשם בשנה הראשונה של האינפיפאדה, 2001, אז חלה עלייה של 16% לעומת שנת 2000.

הענף היחידי בו לא נרשמה צמיחה בין השנים 1996-2005 היה ענף התעשיות המסורתיות (מזון, טקסטיל, דפוס ועוד): תוצר הענף ירד בשנים אלה ב-13%.

תמ"ג לפי ענפי משנה נבחרים, 1996-2005

מדד 1996=100

הערה: תעשיית טכנולוגיה עילית כוללת את ענפי האלקטרוניקה, כלי טיס ותרופות; תעשיית טכנולוגיה מסורתית כוללת את ענפי המזון, משקאות וטבק, טקסטיל, הלבשה, מוצרי עור, נייר, דפוס, עץ ומוצרי (הלמ"ס) מדדי תעשייה, סיכומים שנתיים 2002, ספטמבר 2003). ענף הפיננסים והשירותים העיסקיים כולל בנקים, חברות ביטוח, קופות גמל, שירותי מחשוב ונכסי דלא ניידי.

מקור: עיבוד של מרכז אדוה מתוך נתונים שהתקבלו מאגף חשבונות לאומיים בלמ"ס.

צמיחה כלכלית ואי שוויון: ההשקעות מתרכזות בחלק מענפי המשק

מדוע הצמיחה שונה מענף לענף? בין השאר, משום שכספי ההשקעות מופנים בדרך כלל אל הענפים הנחשבים לרווחיים ביותר. בהיעדר מדיניות ממשלתית המעודדת השקעות במגוון של ענפים ובכל רחבי הארץ, ההשקעות – של ישראלים ושל זרים – מתרכזות במספר קטן של מוקדים כלכליים.

נתוני בנק ישראל מעלים כי בשנים 1996–2005, תעשיות הטכנולוגיה העילית משכו את כמות ההשקעות הגדולה ביותר במשק הישראלי. ההשקעה בתעשיות אלו גדלה מדי שנה בשיעור ממוצע של 12% לערך, כולל בשנות האינפלציה. ב-2005, מלאי ההון בענף זה היה גדול פי שלוש, לערך, ממה שהיה ב-1996.

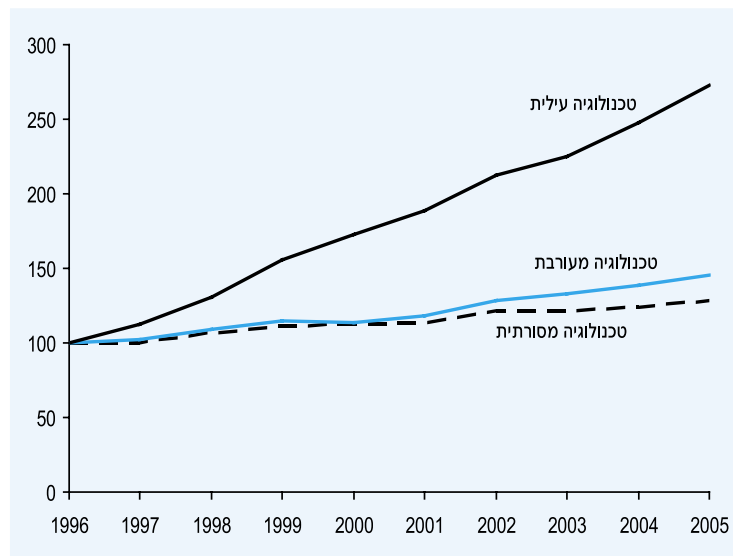
בענפים אחרים, ההשקעות היו נמוכות יותר. בענף התעשיות המעורבות, ההשקעות גדלו בשיעור שנתי ממוצע של 4.3%; ב-2005, מלאי ההון בענף זה היה גדול פי 1.5, לערך, ממה שהיה ב-1996.

בתעשיות המסורתיות, קצב ההשקעות היה נמוך עוד יותר – גידול שנתי ממוצע של כ-3%, מדי שנה. בין השנים 1996–2005, מלאי ההון בענף זה גדל ב-30% לערך.

התרשים שלהלן מציג את נתוני ההשקעות, באמצעות שיעורי השינוי במלאי ההון בכל ענף.

מלאי ההון הגולמי לפי ענפי תעשייה, 1996–2005

מדד 1996=100

הערות:

1. מלאי ההון – סך ההוצאות של מפעלים, ממשלה ומוסדות ללא כוונת רווח על נכסים קבועים לשימוש ארוכי, עבודות בנייה בתהליך, השקעות במכונות, בציד ובכלי תחבורה.
 2. התעשיות המעורבות כוללות מפעלי כימיה ונפט, כרייה וחציבה, פלסטיק וגומי, מכונות וציוד, כלי הובלה, תכשיטים וחפצי חן. בתרשים זה כללנו בענף התעשיות המעורבות את התעשייה המעורבת עילית ואת התעשייה המעורבת מסורתית.
 3. מלאי ההון של התעשייה המעורבת כולל נתונים של תעשיית כלי טיס, אשר מסווגים כשייכים לתעשיית הטכנולוגיה העילית. הסיבה לכך מצוייה בעובדה, שלא ניתן היה לבודד את תת ענף זה (כאמור, כלי טיס) מתוך ענף התעשייה המעורבת עילית בו הוא כלול.
- מקור:** עיבוד של מרכז אדוה מתוך נתונים שהתקבלו מבנק ישראל.

צמיחה כלכלית ואי שוויון: השכר בענפי ההיי-טק גבוה יותר

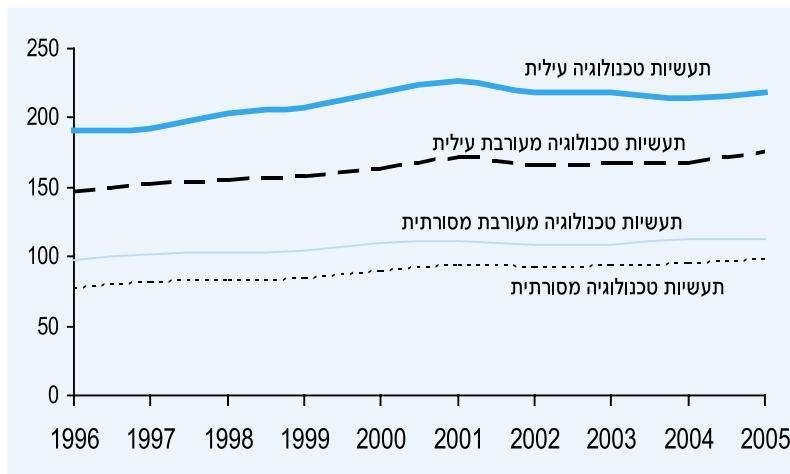
מדוע מתחלקים פירות הצמיחה באופן בלתי שווה? בין השאר, משום שבענפים הצומחים במהירות והמושכים אליהם השקעות גבוהות, שכר העובדים והעובדות גבוה יותר מאשר בענפים שצמיחתם איטית וההשקעות בהם נמוכות.

הנתונים בתרשים שלהלן מתייחסים אך ורק לענפי התעשייה, שלצורך העניין הלמ"ס חילקה אותם לארבע קבוצות: תעשיית טכנולוגיה עלית, תעשיית טכנולוגיה מעורבת עלית, תעשיית טכנולוגיה מעורבת מסורתית (להגדרת הענפים, ר' הערה בתחתית הלוח שלהלן).

ניתן לראות כי השכר בתעשיות הטכנולוגיה העלית הוא הגבוה ביותר: עלות השכר השנתית הממוצעת של שכירים בענפים אלה עמדה בשנת 2005 על 218 אלף ₪ (עלות השכר כוללת את השכר ברוטו של העובד, את ההטבות הסוציאליות ואת המסים שהמעסיק משלם על שכר העובדים). סכום זה היה גבוה פי 1.2 מעלות השכר בתעשיית הטכנולוגיה המעורבת עלית, פי 1.9 מעלות השכר בתעשיית הטכנולוגיה המעורבת מסורתית ופי 2.2 מעלות השכר בתעשיית הטכנולוגיה המסורתית.

עלות העבודה של שכירים, לפי ענפי תעשייה, 1996-2005

באלפי ₪, מחירי 2005

הערות:

1. נתוני עלות העבודה של שכירים למן שנת 2004 על בסיס מדגם חדש.
2. חישוב מספר השכירים נעשה על בסיס ממוצע חודשי. הנתונים אינם כוללים שכירים שהועסקו באמצעות חברות כוח אדם.
3. עלות העבודה כוללת, בנוסף לשכר העבודה ולמשכורת של השכירים, גם הוצאות עבודה נוספות, כגון חלקו של המעביד בתשלומים לביטוח הלאומי, קרנות השתלמות, קרנות תגמולים, פיצויים על חשבון המפעל, הסעת עובדים והחזקת מזון.
4. ענפי תעשייה לפי עוצמה טכנולוגית: תעשיות הטכנולוגיה העלית כוללות ענפי אלקטרוניקה, כלי טיס ותרופות. תעשיות טכנולוגיה מעורבת-עלית כוללות ענפי כימיה (ללא ענף התרופות), מכונות, ציוד חשמלי וכלי הובלה (ללא ענף הטיס). תעשיות טכנולוגיה מעורבת-מסורתית כוללות ענפי כרייה וחציבה, מינרלים אל-מתכתיים, גומי ופלסטיק, מתכת בסיסית ומוצרי מתכת. תעשיות טכנולוגיה מסורתית כוללות ענפי מזון, משקאות וטבק, טקסטיל, הלבשה, מוצרי עור, נייר, דפוס, עץ ומוצרי (הלמ"ס, מדדי תעשייה, סיכומים שנתיים 2002, ספטמבר 2003).
5. בין השנים 1996-1999 לא ניתן היה לבודד את ענף התרופות ואת ענף כלי הטיס (השייכים לתעשיות הטכנולוגיה העלית) מתוך תעשיות הטכנולוגיה המעורבת עלית.

מקורות: עיבוד של מרכז אדוה מתוך הלמ"ס, סקרי תעשייה, שנים שונות; הלמ"ס, מדדי תעשייה סיכומים שנתיים, שנים שונות. הנתונים לשנים 2004-2005 התקבלו מגף תעשייה בלמ"ס.

צמיחה כלכלית ואי שוויון: העשירון העליון הגדיל את חלקו בעוגת ההכנסות

כאשר הצמיחה, ההשקעות והשכר הגבוה מתרכזים בחלק קטן של המשק והחברה בישראל, אין זה פלא שעוגת ההכנסות מתחלקת באופן בלתי שוויוני.

בעשור וחצי האחרון, בשנים 1990-2005, העשירון העליון הגדיל את חלקו בעוגת ההכנסות; חלקו של העשירון התשיעי כמעט ולא השתנה; ואילו חלקם בעוגה של שאר העשירונים קטן.

ב-2005, העשירון העליון קיבל 28.3% מכלל ההכנסות בישראל. העשירון העליון והעשירון התשיעי, ביחד, קיבלו 44.7% מכלל ההכנסות בישראל.

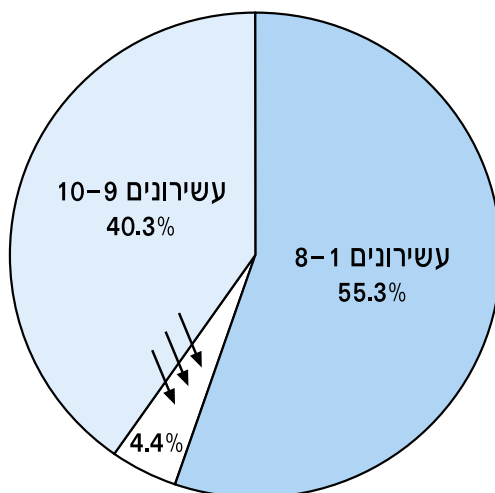
חלקם בעוגת ההכנסות של שבעת העשירונים הנמוכים ירד בשנים 1990-2000. בשנות האינתיפאדה - 2001-2003, שבהן שרר מיתון כלכלי, איבד גם העשירון ה-8 מחלקו בעוד שחלקו של העשירון ה-9 נותר כמעט ללא שינוי. העשירון העליון היה היחיד שחלקו המשיך לגדול: אך ב-2003, כאשר המיתון הוביל לקיצוצי שכר גם בדרגות הבכירות, נרשמה ירידה בחלקו של העשירון העליון ובמקביל, עלייה מזערית בחלקם של שאר העשירונים.

בשנים האחרונות, 2004-2005, שהיו שנים של צמיחה מחודשת, חלקם בעוגת ההכנסות של שני העשירונים התחתונים נותר ללא שינוי (6%, לעומת 6.2% ב-2003), בעוד שחלקם של שני העשירונים העליונים עלה, ל-44.2% בשנת 2004 ו-44.7% בשנת 2005.

עוגת ההכנסות, 1990-2005

חלקם של שני העשירונים העליונים גדל, חלקם של שמונת העשירונים הנמוכים קטן

הכנסות של משקי בית

הערה: עוגת ההכנסות היא סך ההכנסה ברוטו של כל משקי הבית בישראל, שבראשם שכיר/ה.
מקורות: עיבוד של מרכז אדוה מתוך הלמ"ס, סקר הכנסות, שנים שונות: הנתון לשנת 2005 התקבל מגף צריכה בלמ"ס.

צמיחה כלכלית ואי שוויון: חלקו של כל עשירון בעוגת ההכנסות

ב-2005 החזיק העשירון העליון ב-28.3% מעוגת ההכנסות בישראל. באותה שנה, ההכנסה החודשית הממוצעת של משקי הבית בעשירון העליון עמדה על 39,671 ₪.

לעומת זה, העשירון התחתון החזיק ב-2.3% מעוגת ההכנסות וההכנסה החודשית הממוצעת של משקי הבית בעשירון זה עמדה על 3,279 ₪.

חלקו של כל עשירון בעוגת ההכנסות של משקי הבית, 2005-1990 והכנסה חודשית ממוצעת למשק בית בכל עשירון ב-2005

במחירים שוטפים ובאחוזים

הכנסה חודשית ממוצעת למשק בית בכל עשירון ב-2005 בש"ח, במחירים שוטפים	שינוי	2005	1990	
39,671	3.9%	28.3%	24.4%	עשירון 10
23,029	0.5%	16.4%	15.9%	עשירון 9
17,816	—	12.7%	12.7%	עשירון 8
14,399	-0.5%	10.3%	10.7%	עשירון 7
11,969	-0.6%	8.5%	9.2%	עשירון 6
9,979	-0.7%	7.1%	7.8%	עשירון 5
8,230	-0.8%	5.9%	6.6%	עשירון 4
6,640	-0.7%	4.7%	5.5%	עשירון 3
5,161	-0.7%	3.7%	4.4%	עשירון 2
3,279	-0.4%	2.3%	2.7%	עשירון 1

הערות:

1. נתוני העשירונים חושבו על פי הכנסתם החודשית הממוצעת ברוטו של משקי בית שבראשם עומד שכיר.
2. הכנסה כספית ברוטו למשק בית – כל ההכנסות הכספיות השוטפות ברוטו של משק הבית, לפני תשלומי החובה.
3. שיעורי השינוי שמוצגים בלוח חושבו מתוך נתוני המקור. לכן, תיתכן אי-התאמה של עשירית האחוז בלוח.

מקורות: עיבוד של מרכז אדוה מתוך הלמ"ס, סקר הכנסות, שנים שונות: הנתון לשנת 2005 התקבל מגף צריכה בלמ"ס.

אי שוויון: לפי עדה ולאום

האי שוויון בין ישראלים בני מוצא שונה עמוק ומושרש. את זאת ניתן לראות בנתוני השכר של שכירים עירוניים משנת 1990 ואילך.

ההכנסות משכר של אזרחי ישראל הערבים הן הנמוכות ביותר; עד לערב האינתיפאדה השנייה, הן אף נמצאו בתהליך של ירידה יחסית.

הכנסותיהם משכר של יהודים מזרחים מעט גבוהות יותר: בעשור של שנות ה-90 הן אף עלו, יחסית למוצע, אך מאז 2002 לא נרשם בהן שינוי.

הכנסותיהם של יהודים אשכנזים הן הגבוהות ביותר, מעל אלה של שתי הקבוצות האחרות; בארבע השנים האחרונות נרשמת בהן עלייה, חזרה אל הרמות של תקופת "בועת ההיי-טק".

הכנסה חודשית משכר וממשכורת של שכירים עירוניים, 1997-2005 אשכנזים, מזרחים, ערבים

הבסיס: שכירים - סך הכל = 100

שנה	שכירים סך הכל	ילידי ישראל לאב יליד אירופה או אמריקה	ילידי ישראל לאב יליד אסיה או אפריקה	ערבים ואחרים
1997	100	137	91	72
1998	100	139	94	71
1999	100	139	92	66
2000 ¹	100	139	95	67
2001 ¹	100	138	95	70
2002 ¹	100	125	99	73
2002	100	126	100	71
2003	100	137	100	73
2004	100	136	100	75
2005	100	139	100	72

הערות:

1. לא כולל את אוכלוסיית מזרח ירושלים.
2. שכיר - כל נסקר/ת שהייתה לו הכנסה כלשהי משכר ומשכורת ב-3 החודשים שלפני ביקור הפוקד.
3. שכר: תשלום תמורת עבודה שנעשתה בפרק זמן קצוב; משכורת: שכר קבוע של עובד שהוא מקבל בדרך כלל אחת לחודש.
4. הכנסה משכר וממשכורת - הכנסות משכר עבודה של פרטים שכירים.

מקורות: הלמ"ס, סקר הכנסות, שנים שונות; הנתון לשנת 2005 התקבל מגוף צריכה בלמ"ס.

אי שוויון: גברים ונשים

האי שוויון בין גברים ונשים בישראל עמוק ומושרש גם הוא.

השכר של נשים לחודש עבודה עמד ב-2005, בממוצע, על 63% משכר הגברים;

השכר של נשים לשעת עבודה עמד ב-2005, בממוצע, על 83% משכר הגברים.

שכר נשים וגברים, לחודש ולשעה, 1990 ו-2005

הכנסה ברוטו משכר וממשכורת לשכיר/ה
בש"ח, במחירי 2005

שנה	מין	שכר בש"ח	שכר הנשים כ- % משכר הגברים
לחודש	1990 גברים	7,182	
	1990 נשים	4,078	57%
	2005 גברים	8,575	
	2005 נשים	5,419	63%
לשעה	1990 גברים	38.1	
	1990 נשים	30.0	79%
	2005 גברים	44.9	
	2005 נשים	37.4	83%

הערות:

1. הכנסה ברוטו לחודש - הכנסה כספית ברוטו היא הכנסה מכל מקומות העבודה שבהם הועסק/ה הנסקר/ת בשלושה החודשים האחרונים, כולל שעות נוספות.
 2. הכנסה ברוטו לשעה - ההכנסה התלת-חודשית, מחולקת בסך שעות העבודה בשלושת החודשים (ר' למ"ס, סקר הכנסות 1996, עמ' 46).
- מקורות:** עיבוד של מרכז אדוה מתוך הלמ"ס, סקר הכנסות, שנים שונות; הנתון לשנת 2005 התקבל מגף צריכה בלמ"ס.

הלוח מציג את הבדלי השכר בין גברים לנשים לפי חודש ולפי שעה. נשים רבות עובדות במשרה חלקית, דבר המסביר חלק מן ההפרש הגבוה (37%) בשכר לפי חודש בינו ובין הגברים. נתוני השכר לפי שעה מראים כי גם כאשר יחידת זמן העבודה זהה, עדיין יש הפרש של 17% בין שכר של גברים ושכר של נשים.

אי שוויון: הקפיצה בהכנסות המנהלים הבכירים

חלקו של העשירון העליון בעוגת ההכנסות גדל, בין השאר, כתוצאה מהגידול בהכנסות של שכבת המנהלים הבכירים במגזר העסקי.

עלות השכר השנתית הממוצעת של מנהל בכיר בחברה הכלולה ברשימת "תל-אביב 25" (25 החברות הגדולות בבורסה) הגיעה ב-2005 ל-7.67 מיליון ₪ בשנה, או 639 אלף ₪ בחודש.

עלות השכר השנתית הממוצעת של מנהל בחברה הכלולה ברשימת "תל-אביב 100" (100 החברות הגדולות בבורסה) הגיעה ב-2005 ל-5.05 מיליון ₪, או 421 אלף ₪ בחודש.

בנוסף על השכר, רבים ממנהלי החברות הללו החזיקו בחבילות תגמולים שונות, לרבות אופציות.

בהשוואה לשכר הממוצע במשק ולשכר המינימום, עלות השכר של המנהלים הבכירים בחברות הבורסאיות גדלה מאוד בעשור האחרון, כפי שניתן לראות בלוח שלהלן.

עלות שכר המנהלים הבכירים בכל החברות הנסחרות בבורסה, בהשוואה לשכר המינימום ולשכר הממוצע במשק, 1994 ו-2005

2005	1994
פי 48 משכר המינימום	פי 30 משכר המינימום
פי 22 מהשכר הממוצע	פי 13 מהשכר הממוצע

מקורות: עיתון גלובס, 19.4.2000; 3.5.2001; 4.4.2006.

אי שוויון: מדיניות ההטבות למעסיקים

שכבת אנשי העסקים בישראל נהנית לא רק מגידול בשכר המנהלים הבכירים, אלא גם מירידה משמעותית במיסוי: מאז 1986, ממשלות ישראל הורידו את מס החברות, ביטלו את מס המעסיקים וצמצמו את חלקם של המעסיקים במימון רשת הביטחון הסוציאלית של עובדיהם.

מס חברות, שהוא מס המוטל על רווחי חברות, ירד משיעור של 61% ב-1986 לשיעור של 36% ב-1996. מדובר במס שהכניס ב-2005 לקופת המדינה כ-24 מיליארד ש"ח – כ-15% מסך הכנסות המדינה ממסים ותשלומי חובה. בשנים 2004-2005 החליטה הממשלה על הורדה הדרגתית נוספת של מס החברות, שתבצע עד שנת 2010. בסיכומה, יעמוד מס החברות על 25%. ב-2004-15.8 החליטה הממשלה להפחית את שיעור דמי הביטוח הלאומי שמעסיק משלם בגין עובדיו. ההפחתה אמורה להתבצע בין השנים 2005-2009 ובסיומה יעמוד שיעור דמי הביטוח הלאומי שמשלם המעסיק בגין עובדיו על 4.43%. בשלב הראשון, שהתבצע ביולי 2005, הופחתו דמי הביטוח הלאומי ל-5.33%. בשלב השני, בינואר 2006 הופחתו דמי הביטוח הלאומי ל-4.98%.

מיסוי מעסיקים בישראל, 1986-2006

באחוזים

2006	2005	2004	-2002 2003	-1995 2001	-1992 1994	1991	1990	1987	1986	
31	34	35	36	37-36	40-38	41	43.5	45	61	% מס חברות על רווחים לא מחולקים
4.98	5.33	5.93	5.93	4.93	7.35	7.35	9.35	10.85	15.65	% דמי ביטוח לאומי – המעסיק
0	0	0	0	0	0	3	4	4	7	% מס מעסיקים מגזר פרטי

הערות:

1. הנתונים שמוצגים בלוח מתייחסים לדמי ביטוח לאומי שמשלם המעסיק בגין עובדיו עד 60% מהשכר הממוצע (שיעור מופחת).
2. הלוח מציג רק את השנים שבהן חל שינוי באחד המסים.

מקורות: ד"ח מינהל הכנסות המדינה, שנים שונות; אתר האינטרנט של המוסד לביטוח לאומי www.btl.gov.il.

רמת ההשתתפות של תעשיית ישראלים במימון הביטוח הלאומי והוצאות רווחה אחרות של עובדי הייצור שלהם, כחלק מעלות השכר הכוללת, נמוכה בהשוואה בין-לאומית: ב-2004, תשלומים אלה היוו 15.9% מעלות השכר לשעה של עובדי ייצור ישראליים, בעוד שהממוצע באירופה עמד על 23.3%, באיחוד האירופי – על 23.6% ובארה"ב על 22.9% (U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics).

אי שוויון: רוב הישראלים משתכרים פחות מהשכר הממוצע

בעוד ששכר המנהלים הבכירים במגזר העסקי גבוה, ואף ממשיך לטפס כלפי מעלה, שכרם של רוב הישראלים נמוך. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מפרסמת אחת לרבעון את "השכר הממוצע במשק". ברוב שנות העשור האחרון, "השכר הממוצע במשק" עלה. אלא שנתון זה אינו מספר את כל הסיפור, שכן מדובר בממוצע של כלל המשכורות, גבוהות ונמוכות כאחד. כאשר מפרקים את הממוצע, מוצאים כי רוב הישראלים משתכרים פחות מן השכר הממוצע: ב-2004, כ-73% מהישראלים השתכרו שכר ממוצע ומטה; 61% לערך קיבלו פחות מ-75% מהשכר הממוצע. 34% לערך קיבלו שכר ברמה של עד שכר המינימום. השכר של העשירון העליון, שהוא גבוה מאוד, הוא שמושך כלפי מעלה את "השכר הממוצע במשק".

השכר של השכירים בישראל, יחסית לשכר הממוצע במשק 1996-2004

באחוזים, בממוצע לחודש

שכירים המקבלים עד שכר מינימום	שכירים המקבלים בין שכר מינימום ל-50%	שכירים המקבלים בין 50% מהשכר הממוצע ל-75%	שכירים המקבלים מהשכר הממוצע עד השכר הממוצע	סך כל השכירים המקבלים שכר ממוצע ומטה	שכירים המקבלים משכר ממוצע עד פעמיים משכר הממוצע	שכירים המקבלים פי שתיים ויותר מהשכר הממוצע
26.5	11.8	19.7	12.1	70.1	20.1	9.9
28.8	9.8	19.8	11.9	70.3	19.6	10.1
29.1	11.7	19.9	11.5	72.2	18.1	9.7
31.7	7.6	20.3	12.3	71.9	18.8	9.3
34.1	6.4	20.2	12.2	72.9	18.3	8.7

הערות:

- השכר הממוצע שעל-פיו חישוב המוסד לביטוח לאומי את הלוח שלעיל הוקפא בארבע השנים האחרונות, והוא עומד על 6,964 ₪.
 - השכר הממוצע למשרת שכיר, על-פי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עמד בחודש אוגוסט 6002 על 7,521 ₪ (לא כולל עובדים פלסטיניים מיהודה, שומרון ועזה).
- מקורות:** עיבוד של מרכז אדוה מתוך המוסד לביטוח לאומי, ממוצע שכר והכנסה לפי יישוב ולפי משתנים כלכליים שונים, ז'ק בדלק, שנים שונות.

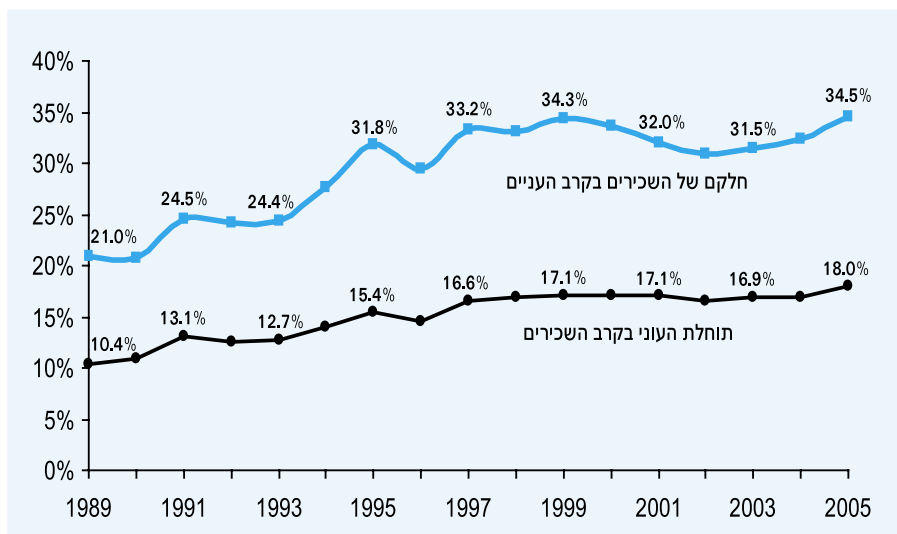
אי שוויון: שוק העבודה אינו מבטיח מפני עוני

כאשר אין מדיניות ציבורית המקפידה על חלוקה הוגנת של פירות הצמיחה – באמצעות חוקי עבודה המגנים על העובדים, באמצעות הסכמי שכר קיבוציים, או באמצעות פיקוח ממשלתי על שוק העבודה – תיתכן צמיחה כלכלית שתהיה מלווה בריבוי של עובדים המקבלים שכר כה נמוך, עד שהוא מציב אותם מתחת לקו העוני. זה אשר קרה בישראל בתקופה האחרונה.

ב-1989, 21% מן העניים היו שכירים. לאחר 1989 באו שנים של צמיחה, ולמרות זאת שיעורם של השכירים בקרב העניים עלה והגיע בשנת 2005 ל-34.5%.

ב-1989, 10% לערך מן השכירים היו מתחת לקו העוני. למרות שנות הצמיחה שבאו לאחר מכן, שיעור השכירים שמתחת לקו העוני עלה בהתמדה והגיע ב-2005 ל-18%.

הגידול בשיעור העוני בקרב שכירים, 1989-2005 לפני תשלומי העברה ומיסים ישירים באחוזים

הערה: הנתונים עבור השנים 2000-2005 אינם כוללים את תושבי מזרח ירושלים.

מקורות: המוסד לביטוח לאומי, סקירה שנתית, שנים שונות; ממדי העוני ואי-השוויון בהתחלקות ההכנסות במשק 2003, ממצאים עיקריים, נובמבר 2004; הנתונים לשנת 2005 התקבלו מהביטוח הלאומי.

קו העוני

בישראל, קו העוני מוגדר כהכנסה בגובה של 50% מהשכר החציוני. השכר החציוני הוא השכר שמחצית האוכלוסייה מקבלת פחות ממנו והמחצית האחרת מקבלת יותר ממנו. השכר החציוני נמוך מן השכר הממוצע.

אי שוויון: מפת האבטלה

במחצית השנייה של שנות ה-90 גדלו ממדי האבטלה בישראל. מגמה זו חריפה עוד יותר בשנות האינפלציה. האבטלה פוגעת בעיקר בחלקים היותר חלשים של האוכלוסייה: היא גבוהה ביישובים ערביים יותר מאשר ביישובים יהודיים, בעיירות פיתוח יותר מאשר ביישובים מבוססים, בקרב נשים יותר מאשר בקרב גברים – ובקרב נשים ערביות יותר מאשר בקרב נשים יהודיות. האבטלה פוגעת באלה שמערכת החינוך לא העניקה להם השכלה ראויה. היא פוגעת גם בצעירים שעדיין לא הספיקו לבסס לעצמם אחיזה בשוק העבודה.

הלוח שלהלן מציג נתונים מחודש אוגוסט 2006 על דורשי עבודה, לפי יישוב, כפי שנמסרו לנו על ידי שירות התעסוקה. דורשי עבודה הם מי שפנו ללשכות עבודה של שירות התעסוקה. מובטלים רבים אינם פונים לשירות התעסוקה, אם מפני שאין בקרבם לשכת עבודה, אם מפני שפניהם הושבו ריקם פעמים רבות בעבר, אם מפני שהם מעריכים כי אין להם סיכויים למצוא עבודה ואם מסיבות אחרות. לכן, מספר המובטלים גבוה ממספר דורשי עבודה. תמונה מלאה יותר של היקף האבטלה מתקבלת מנתונים על בלתי מועסקים, שאותם מפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה: באוגוסט 2006, בשעה ששיעור דורשי העבודה עמד על 6.6%, שיעור הבלתי מועסקים, לחודש אוגוסט, עמד על 8.9%.

למרות זאת בחרנו להציג את הנתונים על דורשי העבודה, מכיוון שהללו מתפרסמים לפי יישוב ועל כן הם מאפשרים מבט על ההבדלים הבין-יישוביים ברמת האבטלה. בעזרת נתונים אלה אנו יכולים ללמוד על הבדלים בין יישובים ערביים ליישובים יהודיים ובין עיירות פיתוח ליישובים מבוססים.

בראש רשימת היישובים בעלי שיעורי אבטלה גבוהים מצויים יישובים ערביים. בקרב היישובים היהודיים, שיעורי האבטלה הגבוהים ביותר נרשמו בעיירות פיתוח וביישובים המרוחקים מן המרכז.

שיעור דורשי עבודה, לפי יישוב, אוגוסט 2006

באחוזים, לפי סדר יורד

שם היישוב	שיעור דורשי עבודה	אבו-סנאן	צפת	ג'וליס	פרדסיה
אעצם	21.2	אבו-סנאן	צפת	ג'וליס	פרדסיה
אבו רביעה	19.8	ביר אל-מכסור	טירת כרמל	אריאל	רמת גן
כסיפה	18.0	בקעתה	דאלית אל-כרמל	באקה אל-גרביה	אורנית
לקיה	16.5	בסמת טבעון	חצור הגלילית	בת ים	מיתר
אבו רקייק	16.4	נחף	קרית אתא	ראש העין	קרני שומרון
שגב-שלום	15.9	ריינה	נהריה	רחובות	אבן יהודה
תל שבע	15.8	זרזיר	נצרת עילית	ביתר עילית	אזור
אבו קרינאת	15.7	משהד	אור עקיבא	גדרה	גבעתיים
ערוער	15.7	טייבה	יאנוח-ג'ת	רכסים	קרית אונו
מסעודין אל-עזאזמה	15.6	קרית גת	כרמיאל	גן יבנה	רמת ישי
רהט	14.8	מזרעה	סאל'ור	פרדס חנה-כרכור	שערי תקווה
חורה	13.4	שיבלי	ג'סר א-זיקא	בית אריה	אלפי מנשה
כפר כנא	12.8	בית שאן	זמר	כפר יונה	הוד השרון
עין מאהל	12.8	נתיבות	יבנה	כפר כמא	הרצליה
טמרה	12.6	אכסאל	לוד	כפר קרע	כפר סבא
סח'ין	12.4	דבוריה	בית ג'ן	מעלה אדומים	קרית טבעון
שעב	12.0	פסוטה	ירכא	עתלית	בית אל
ג'דידה-מכר	11.6	כעביה-טבאש	פרידיס	בני ברק	גני תקווה
טובא-זנגריה	11.5	קלנסואה	אור יהודה	בני עי"ש	זכרון יעקב
כאבול	11.5	באר שבע	נתניה	מודיעין עילית	כפר ורדים
דייר חנא	11.3	יפיע	קציר - חריש	נס ציונה	להבים
אום אל-פחם	11.2	מעלות-תרשיחא	רמלה	אילת	צור הדסה
כפר מנדא	11.1	כפר יאסיף	פקיעין (בקיעה)	ראשון לציון	שוהם
עראבה	10.9	שדרות	קרית שמונה	מעליא	עומר
קרית מלאכי	10.9	אבו גוש	חרפיש	יהוד	קדומים
מג'אר	10.8	אשקלון	יקנעם עילית	תל אביב - יפו	קיסריה
בועינה-נוג'ידאת	10.5	כסרא-סמיע	ערערה	בית דגן	אלקנה
שפרעם	10.4	ערד	כוכב יעקב	בנימינה	רמת השרון
בסמ"ה	10.3	מצפה רמון	קרית ביאליק	מזכרת בתיה	רעננה
מעלה עירון	10.2	אשדוד	חדרה	פתח תקווה	ג'לג'וליה
עילוט	10.2	טבריה	חיפה	גבעת זאב	כפר קאסם
אעבלין	9.6	עילבון	קרית מוצקין	חולון	נוף איילון
אופקים	9.5	שלומי	באר יעקב	תל מונד	כוכב יאיר
מג'ד אל-כרום	9.5	עפולה	נשר	ירושלים	אפרתה
ירוחם	9.4	קרית ים	בית שמש	מבשרת ציון	כפר חב"ד
טרעאן	9.3	מסעדה	קצרין	קדימה	רמת אפעל
דימונה	9.2	ראמה	שחוליס	מודיעין-מכבים-רעות	סביון
עכו	9.2	מג'דל שמש	קרית ארבע	בת חפר	
		נצרת	קרית עקרונ	גבעת שמואל	
		מגדל העמק	אלעד	טירה	

מקור: אתר האינטרנט של משרד
התמ"ת www.moital.gov.il

מערכת החינוך:

יותר ממחצית בני/ות הנוער אינם זכאים לתעודת בגרות

אחד הכלים הממלכתיים העיקריים להתמודדות עם האי שוויון הוא הענקת השכלה. השכלה, ובעיקר השכלה גבוהה, תורמת הן לקידום אישי ומשפחתי והן לצמיחה כלכלית. ענפי הכלכלה שצמחו מאוד בתקופה האחרונה מבוססים על העסקה של בעלי השכלה גבוהה. אלא שרוב בני הנוער אינם יכולים להצטרף לענפים אלה, בגלל שהם אינם מקבלים את ההשכלה הראויה.

מערכת החינוך הממלכתית בישראל היא מאוד לא שוויונית. על מידת האי שוויון ניתן ללמוד מן ההבדלים הבין-יישוביים בשיעור הזכאות לתעודת בגרות. בעשור האחרון נרשם גידול כללי בשיעור הזכאות לתעודת בגרות, אך האי שוויון בין היישובים השונים נותר בעינו.

ב-2005, 55.1% מבני/ות 17 לא השיגו תעודת בגרות; רובם למדו ביישובים ערביים ובעיירות פיתוח.

הנתונים מחושבים על ידי חלוקה של מספר הזכאים לתעודת בגרות ביישוב במספר בני/ות 17 המתגוררים ביישוב.

זכאים לתעודת בגרות כאחוז מבני/ות 17 המתגוררים ביישוב, 2005

באחוזים, לפי סדר עולה

שיעור ארצי	44.9	טמרה	38	אזור	53
ביתר עילית	7	קרית ים	40	ראש העין	54
בני ברק	9	ערערה	40	עפולה	54
כפר מנדא	14	באקה-ג'ת	42	נתניה	54
ג'דידה-מכר	14	נצרת	42	קרית גת	55
ירושלים	20	פרדס חנה-כרכור	44	חולון	55
רהט	22	טבריה	44	רחובות	56
עראבה	22	דימונה	44	פתח תקוה	56
אבו סנאן	22	ערד	45	יהוד נווה אפרים	56
שגור	26	רמלה	46	ראשון לציון	57
ריינה	26	קרית מלאכי	46	נס ציונה	57
קלנסווה	26	טירת הכרמל	46	תל אביב-יפו	58
טירה	26	חיפה	48	רמת השרון	58
עכו	27	חדרה	48	נהריה	58
שפרעם	29	גבעת זאב	48	יבנה	58
מעלה עירון	29	שדרות	49	קרית ביאליק	59
כפר קרע	30	נצרת עילית	49	קרית אתא	59
סח'נין	31	באר שבע	49	מעלה אדומים	61
כפר קאסם	32	אריאל	49	כפר סבא	61
טייבה	32	אור יהודה	49	רמת גן	64
בית שמש	33	מגדל העמק	50	מבשרת ציון	64
מעלות-תרשיחא	34	אילת	50	יקנעם עילית	64
יפיע	34	כרמיאל	51	נשר	65
דלית אל-כרמל - עוספיא	34	בת ים	51	הוד השרון	65
לוד	35	בית שאן	52	רעננה	67
ירכא	35	אשדוד	52	הרצליה	67
כפר כנא	36	קרית שמונה	53	שהם	68
גדרה	36	קרית מוצקין	53	קרית טבעון	68
אפקים	36	נתיבות	53	מודיעין-מכבים-רעות	69
מגאר	37	זכרון יעקב	53	קרית אונו	71
אום אל-פחם	37	גני תקווה	53	גבעתיים	71
צפת	38	אשקלון	53	גבעת שמואל	71

הערות:

1. הלמ"ס אינה מפרסמת נתונים על אוכלוסיית היישובים לפי שנת גיל, אלא לפי קבוצות הכוללת חמש שנות גיל. לפיכך, כדי להגיע למספר מקורב של בני/בנות 17, חילקנו את הנתון עבור קבוצת הגיל 15-19 בחמש. הנתונים על קבוצת הגיל 15-19 התקבלו מגף בינוי ורשויות מקומיות בלמ"ס.
2. הנתונים אינם כוללים מועצות אזוריות.

מקור: ד"ר שלמה סבירסקי ואיתי שורץ, זכאות לתעודת בגרות לפי יישוב 2004-2005, מרכז אדוה, אוגוסט 2006.

השכלה גבוהה: היבטים של אי שוויון

רוב הנוער המתחנך בישראל אינו מגיע להשכלה גבוהה.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עורכת מעקב רב-שנתי אחר צעירים וצעירות המסיימים תיכון (עם ובלי תעודת בגרות), במטרה לבדוק כמה מהם מתחילים ללמוד במוסדות להשכלה גבוהה. הנתונים שלהלן נוגעים לאלה שלמדו בכיתה י"ב בשנת תשנ"ו (1997) והגיעו עד שנת 2005 לאחת האוניברסיטאות (לא כולל האוניברסיטה הפתוחה) או לאחת המכללות האקדמיות.

רק 19.5% מאלה שלמדו בי"ב ב-1997 התחילו, שמונה שנים מאוחר יותר, ב-2005, ללמוד באחת מהאוניברסיטאות; 10% נוספים מבני/ות המחזור הגיעו למכללות אקדמיות. ביחד הם מהווים כ-30% פחות משליש מכלל בני הנוער. שיעור נמוך זה משקף בראש ובראשונה את העובדה שחלק גדול מתלמידי י"ב אינם זכאים לתעודת בגרות, ואת העובדה שבקרב הזכאים, יש המחזיקים בתעודה שאינה עומדת בדרישות הסף של האוניברסיטאות.

מאחורי הנתונים הארציים מסתתרים פערים גדולים. אם נתמקד באלה שהגיעו לאוניברסיטאות, הרי בעוד שהשיעור הכללי של בוגרי י"ב שהגיעו לאוניברסיטה ב-2005 היה 19.5%, הרי ש:

שיעור המגיעים מקרב היהודים היה 21% ומקרב הערבים - 12.2%;

שיעור המגיעים מקרב יוצאי אירופה ואמריקה היה 25.5% ומקרב יוצאי אסיה ואפריקה - 15.5% ("יוצאי" כולל את מי שנולדו בחו"ל יחד עם ילידי ישראל שאביהם נולד בחו"ל);

שיעור המגיעים מקרב בוגרי הנתיב העיוני בתיכון היה 25.2% ומקרב בוגרי הנתיב המקצועי - 7.4%;

שיעור המגיעים מקרב המשתייכים לאשכול החברתי-כלכלי הגבוה ביותר היה 29.5% ומקרב המשתייכים לאשכול הנמוך ביותר - 12.5%.

פערים עמוקים קיימים גם במכללות האקדמיות. דבר זה ראוי לציון מיוחד לאור העובדה שאחד הנימוקים העיקריים להקמת המכללות היה פתיחת שערי ההשכלה הגבוהה לבני נוער שאינם נמנים עם השכבות המבוססות. שיעורם של אלה שהגיעו למכללות האקדמיות מקרב האשכול הגבוה ביותר היה 18.1% - פי שבע יותר משיעורם של אלה שבאו מקרב האשכול הנמוך ביותר - 2.6%.

**מסיימי תיכון ב-1997 שהחלו ללמוד באוניברסיטאות או במכללות אקדמיות
עד 2005, לפי מאפיינים שונים**

באחוזים מתוך כלל מסיימי תיכון בכל שורה

מין	אוניברסיטה	מכללה אקדמית	סך הכל
גברים	16.5	9.9	26.4
נשים	22.4	10.1	32.5

לאום	אוניברסיטה	מכללה אקדמית	סך הכל
יהודים	21.0	11.4	32.4
ערבים	12.2	2.7	14.9

מוצא	אוניברסיטה	מכללה אקדמית	סך הכל
ישראל	22.6	13.0	35.6
אסיה-אפריקה	15.5	10.2	25.7
אירופה-אמריקה	25.5	10.9	36.4

אשכול חברתי - כלכלי של יישוב מגורים	אוניברסיטה	מכללה אקדמית	סך הכל
1 - 2	12.5	2.6	15.1
3 - 4	12.4	4.8	17.2
5 - 6	17.6	8.8	26.4
7 - 8	23.8	13.7	37.5
9 - 10	29.5	18.1	47.6

נתיב לימודים בתיכון	אוניברסיטה	מכללה אקדמית	סך הכל
נתיב עיוני	25.2	11.9	37.1
נתיב מקצועי	7.4	6.2	13.6

הערות:

1. מוצא אסיה-אפריקה - ילידי ישראל לאב יליד אסיה-אפריקה וכן ילידי חו"ל שנולדו באסיה או באפריקה.
 2. מוצא אירופה-אמריקה - ילידי ישראל לאב יליד אירופה-אמריקה וכן ילידי חו"ל שנולדו באירופה או באמריקה.
- מקורות:** הלמ"ס, שנתון סטטיסטי לישראל 2006 מס' 57, לוח 8.36; נתונים שהתקבלו מגך חינוך והשכלה גבוהה שבלמ"ס.

השכלה גבוהה: אי שוויון בין יישובים

מאלו יישובים בישראל באים הסטודנטים והסטודנטיות?
הלוח שלהלן מציג את שיעור הלומדים לתואר ראשון באוניברסיטאות
ובמכללות אקדמיות (ציבוריות ופרטיות) מקרב בני/ות 20-29, לפי
יישוב. ניתן לראות כי בראש הרשימה מצויים היישובים המבוססים,
ובמרכז ותחתית – עיירות הפיתוח והיישובים הערביים.

סטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטאות ובמכללות אקדמיות כאחוז מבני/ות 20-29, לפי יישוב, 2004/05

לפי סדר יורד בטור סך הלומדים לתואר ראשון
באחוזים

שם הישוב	סך הלומדים לתואר ראשון	מזה: שיעור הלומדים באוניברסיטה	מזה: שיעור הלומדים במכללה אקדמית
שיעור ארצי	12.1	7.1	5.0
עומר	33.6	25.8	7.8
להבים	32.7	22.3	10.4
מיתר	29.8	20.7	9.1
הר אדר	27.4	18.1	9.3
כפר ורדים	27.4	16.8	10.7
אלקנה	25.7	15.7	10.0
קרית טבעון	25.3	16.6	8.7
גבעת שמואל	23.7	16.3	7.4
קרית אונו	23.6	12.6	11.0
אפרת	21.7	15.4	6.3
קדומים	21.5	10.9	10.6
רמת השרון	21.5	11.7	9.8
רעננה	21.2	12.3	9.0
רמת ישי	21.1	11.7	9.4
גני תקווה	20.4	12.6	7.8
אבן יהודה	19.9	9.9	10.0
נשר	19.7	15.4	4.3
רמת אפעל	19.5	13.2	6.2
אורנית	19.2	8.5	10.8
גבעתיים	18.9	10.8	8.1
מודיעין-מכבים-רעות	18.7	11.3	7.5
הרצליה	18.4	9.1	9.3
שהם	18.2	10.0	8.2
חיפה	17.9	14.2	3.7
הוד השרון	17.6	9.2	8.4
קרית ביאליק	17.6	12.4	5.2
קרית מוצקין	17.6	11.7	5.9
רמת גן	17.6	10.0	7.6
אריאל	17.5	4.0	13.5
מבשרת ציון	17.5	11.5	6.0
כפר סבא	17.4	9.6	7.7
תל אביב-יפו	17.1	9.8	7.3
קרני שומרון	16.8		
פרדסייה	16.6		
כרמיאל	16.4		
מעיליא	16.4	16.4	
אלפי מנשה	16.0	7.6	8.4
רחובות	16.0	10.6	5.4
מזכרת בתיה	15.9	10.5	5.4
זכרון יעקב	15.4	9.5	6.0
באר שבע	15.1	9.1	6.0
ראשון לציון	15.1	7.3	7.9
נס ציונה	14.9	8.7	6.2
נהריה	14.8	9.8	5.0
פתח תקוה	14.8	7.9	6.9
גבעת זאב	14.5	8.5	6.0
יבנה	14.4	9.1	5.3
אשקלון	14.3	9.2	5.1
תל מונד	13.9	7.6	6.3
גדרה	13.6	9.2	4.4
חולון	13.5	6.1	7.4
יקנעם עילית	13.4	8.4	5.0
כפר יאסיף	13.3	10.6	2.8
ערד	13.3	8.7	4.6
קרית אתא	13.1	8.5	4.6
אזור	13.0	5.4	7.6
גן יבנה	13.0	8.7	4.2
ראש העין	12.7	5.7	6.9
נתניה	12.3	5.6	6.7
פסוטה	12.3	12.3	—
בית אל	12.2	6.6	5.7
קצרין	12.2	6.2	6.1
שדרות	12.2	4.7	7.5
נצרת עילית	12.1	6.4	5.7
חדרה	12.0	5.9	6.0

שם הישוב	סך הלומדים לתואר ראשון	מזה: שיעור הלומדים באוניברסיטה	מזה: שיעור הלומדים במכללה אקדמית
אור יהודה	7.2	2.9	4.3
חצור הגלילית	7.2	3.9	3.3
שפרעם	7.2	5.6	1.6
אכסאל	7.1	4.6	2.5
אילת	6.9	4.4	2.5
בית ג'ן	6.9	4.8	2.2
טירת הכרמל	6.9	4.9	2.1
ירוחם	6.9	3.9	3.0
חורפיש	6.8	6.8	—
רמלה	6.6	3.1	3.5
אבו סנאן	6.5	5.0	1.5
עראבה	6.4	4.6	1.9
אעבלין	6.2	6.2	—
כאבול	6.0	6.0	—
ריינה	6.0	4.3	1.7
שלומי	6.0	6.0	—
מ'אר	5.8	4.6	1.2
ג'דידה-מכר	5.7	5.7	—
בני עיי"ש	5.6	5.6	—
טירה	5.6	3.7	1.9
כפר כנא	5.5	4.3	1.2
סח'נין	5.5	4.4	1.2
טייבה	5.4	3.1	2.2
כסרא-סמיע	5.4	5.4	—
ערערה	5.3	3.9	1.4
שגור	5.3	4.4	0.9
משהד	4.9	4.9	—
בית שמש	4.6	2.5	2.1
נחף	4.5	4.5	—
בני ברק	4.2	2.0	2.2
אום אל-פאחם	3.9	2.6	1.3
כפר מנדא	3.9	3.9	—
ירכא	3.8	3.8	—
רהט	3.5	1.8	1.7
כפר קאסם	2.9	2.9	—
קלנסווה	2.8	2.8	—

שם הישוב	סך הלומדים לתואר ראשון	מזה: שיעור הלומדים באוניברסיטה	מזה: שיעור הלומדים במכללה אקדמית
צורן-קדימה	11.9	5.3	6.7
קרית שמונה	11.9	4.1	7.7
קרית ים	11.8	7.5	4.4
ראמה	11.7	8.3	3.5
עפולה	11.6	4.8	6.9
כפר יונה	11.5	4.7	6.8
מעלה אדומים	11.5	7.4	4.0
אשדוד	11.3	6.7	4.6
קרית גת	11.3	7.1	4.2
פרדס חנה-כרכור	11.2	6.2	5.0
ג'ולס	11.1	7.3	3.8
נצרת	10.9	7.9	3.0
מגדל העמק	10.8	5.5	5.4
צפת	10.8	7.6	3.2
בית שאן	10.7	5.4	5.3
דבוריה	10.4	6.9	3.5
מעלות-תרשיחא	10.4	6.9	3.6
מצפה רמון	10.3	6.0	4.2
עכו	9.8	7.2	2.6
קריית עקרון	9.7	6.0	3.7
בת ים	9.5	4.6	4.9
אור עקיבא	9.4	5.4	4.0
דימונה	9.4	5.3	4.1
פורדיס (פקיעין)	9.3	9.3	—
טבריה	8.9	5.3	3.7
באר יעקב	8.5	4.1	4.4
אופקים	8.4	4.4	4.0
יפיע	8.4	5.9	2.5
כפר קרע	8.4	6.2	2.3
לוד	7.9	3.8	4.1
עיילבון	7.7	7.7	—
טורעאן	7.6	5.6	2.0
קרית מלאכי	7.6	4.5	3.1
טמרה	7.5	6.3	1.2
נתיבות	7.5	2.8	4.6
דייר חנא	7.4	5.1	2.4
ירושלים	7.3	4.5	2.7

הערות:

1. מכללה אקדמית - סך הסטודנטים הלומדים במכללות פרטיות ומכללות ציבוריות לקראת תואר ראשון.
2. הממוצע הארצי של הלומדים לתואר ראשון באוניברסיטאות כולל את כל הסטודנטים לתואר ראשון מכל היישובים בארץ, בכלל זה גם יישובים שעבורם הלמ"ס לא פירסם נתונים. הנתונים חושבו מתוך הלמ"ס, שנתון סטטיסטי לישראל 2006.
3. הממוצע הארצי של הלומדים לתואר ראשון במכללות אקדמיות (פרטיות וציבוריות) חושב מתוך נתונים שהתקבלו מהלמ"ס.
4. הלמ"ס מפרסמת נתונים על סטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטאות רק עבור יישובים שבהם 50 סטודנטים או יותר; ועל סטודנטים במכללות אקדמיות - רק עבור יישובים שבהם 30 סטודנטים או יותר.

מקורות: עיבוד של מרכז אדוה מתוך הלמ"ס, מועמדים ללימודי תואר ראשון, סטודנטים ומקבלי תארים באוניברסיטאות, תשס"ד-

תשס"ה, פרסום 1277, ספטמבר 2006; הלמ"ס, שנתון סטטיסטי לישראל 2006, מס' 57; נתוני גילאי 20-29 לפי יישוב התקבלו מגף בינוי ורשויות מקומיות, הלמ"ס; הנתונים על הלומדים במכללות התקבלו מגף חינוך גבוה בלמ"ס.

מערכת הבריאות: שחיקה במימון הציבורי ועלייה בתשלומי חולים

מערכת הבריאות הציבורית בישראל היא טובה, בהשוואה בינלאומית – אך יש מקום לדאגה באשר לעתיד.

כאשר נחקק חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ב-1994, הוא כלל סל שירותים נדיב מאוד. אלא שהחוק לא קבע מנגנון שיאפשר לעדכן את הסל באופן מלא, שנה אחר שנה, בהתאם לשינויים הדמוגרפיים, לשינויי המחירים ולשינויים הטכנולוגיים. זמן לא רב לאחר חקיקתו החלה הממשלה לשחוק את חלקה במימון סל הבריאות, ובמקביל הוכבד נטל המימון על צרכני שירותי הבריאות. כך, למשל, רק חלק מהתרופות החדשות, שיצאו מאז לשוק, הוכנסו לסל השירותים; תרופות אחרות נכללו בביטוחים משלימים, הנמכרים על ידי קופות החולים ועל ידי חברות ביטוח; מי שלא רוכש/ת ביטוח משלים אינו מקבל/ת הנחה בתרופות החדשות שלא הוכנסו לסל.

לא רק עבור תרופות נדרשים החולים לשלם, אלא גם עבור שירותים שונים ומגוונים. למשל, קופות החולים גובות כיום תשלומים עבור ביקור אצל רופאים מומחים ועבור בדיקות במכונים ובמרפאות חוץ של בתי-חולים.

השחיקה במימון הממשלתי של סל שירותי הבריאות מגבירה את האי שוויון בנגישות לשירותי הבריאות, שכן לא כולם מסוגלים לשלם עבור התוספות הנדרשות כיום. יש מקום לחשש כי האי שוויון יבוא לידי ביטוי, בסופו של דבר, בהבדלים ברמת הבריאות בין שכבות שונות באוכלוסייה.

מערכת הבריאות: גידול בהוצאה הפרטית

על הגידול בהוצאות של משקי בית על בריאות, מעבר למס בריאות, ניתן ללמוד מן הגידול בהכנסות של קופות חולים ושל חברות ביטוח מסחריות ממכירה של ביטוחים משלימים ומגבייה (בקופות החולים) של תשלומים עבור תרופות וטיפולים. הכנסות אלה גדלו מסך של 2.8 מיליארד ש"ח ב-1997 ל-6.2 מיליארד ש"ח ב-2004.

הכנסות של קופות חולים ושל חברות ביטוח מתשלומים של משקי בית מעבר לדמי בריאות, 1997, 1999, 2001, 2003-2004

במחירי 2005, במיליארדי ש"ח

2004	2003	2002	2001	1999	1997	
1.6	1.4	1.2	1.1	1.0	0.4	הכנסות של קופות החולים ממכירת ביטוח משלים
2.7	2.5	2.7	3.1	2.0	1.2	הכנסות של קופות החולים מהשתתפות של חברים עבור תרופות וטיפולים ¹
1.8	1.6	1.5	1.4	1.1	0.9	הכנסות של חברות ביטוח מסחריות ממכירת ביטוח רפואי
6.2	6.0	5.9	6.0	4.5	2.8	סך הכל הכנסות של קופות חולים (מעבר לדמי בריאות) וחברות ביטוח

הערה: סעיף זה כולל הכנסות של קופות החולים משירותים במסגרת סל הבריאות (תרופות, תשלום לרופא, תשלומים רבעוניים שונים) וכן משירותים ותרופות שהם מחוץ לסל הבריאות.

מקורות: ויטקובסקי, אברמזון, כנעני ושות', דו"ח על פעילות קופות החולים, שנים שונות; חבושה, שיף, דו"ח השוואתי על פעילות קופות החולים לשנת 2002, אוקטובר 2002; שיף - הזנפרץ ושות', דו"ח מסכם על פעילות קופות החולים לשנת 2003, ספטמבר 2005; דו"ח הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, שנים שונות; הגב' נאוה ברנר מגף חשבונות לאומיים בלמ"ס.

מערכת הבריאות: גידול בנטל ההוצאה על ביטוחי בריאות משלימים ועל ביטוחי בריאות פרטיים

הפנ השני של הגידול בהוצאה הפרטית על ביטוחי בריאות משלימים ופרטיים הוא השתקפותו בהוצאה של משקי בית בעשירוני ההכנסה השונים.

בין 1997 ל-2005 הוכפל משקלם של ביטוחים אלה בתוך סך ההוצאה של משקי הבית על בריאות, מכ-10% ל-24%. גידול זה נרשם בכל העשירונים. אולם יש הבדל משמעותי בין העשירונים, בכל הנוגע לסכומי הביטוח שהם רוכשים. ב-2005, למשל, משקי בית בעשירון השני הוציאו 58 ₪ לחודש על ביטוחים משלימים ופרטיים, בעוד שמשקי בית בעשירון השישי הוציאו 131 ₪ ומשקי בית בעשירון העליון - 391 ₪.

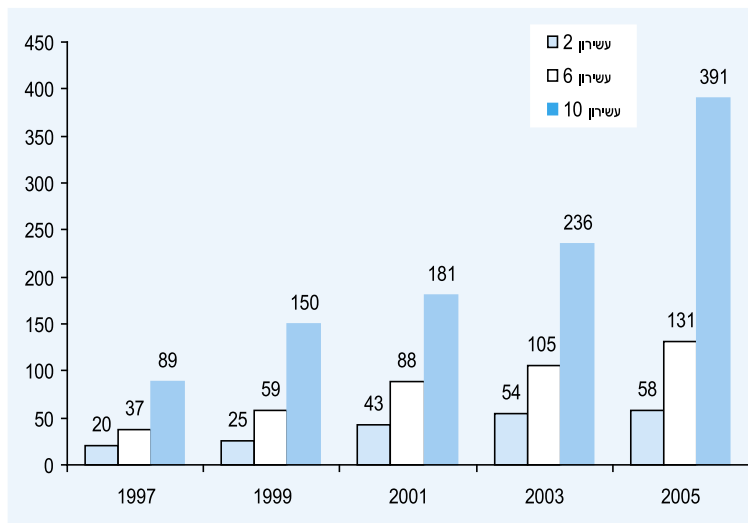
כאשר שירותי הבריאות ממומנים מכספי דמי בריאות - כולל חלקה של הממשלה - כל משקי הבית שווים זה לזה. אולם מרגע שחלקה של הממשלה במימון סל שירותי הבריאות נשחק ושירותי בריאות מסוימים ניתנים רק למי שרוכשים ביטוחים משלימים ופרטיים, נוצר אי שוויון בין משקי הבית.

יש לציין כי הנתונים שלהלן אינם נותנים תמונה מלאה של האי שוויון בתחום ביטוחי הבריאות המשלימים והפרטיים; לדוגמא, בעשירונים הנמוכים יש משקי בית רבים שכלל אינם רוכשים ביטוחים שכאלה.

סך ההוצאה של משקי בית על ביטוחי בריאות משלימים ופרטיים,

עשירונים 2, 6 ו-10, 1997-2005

לפי עשירוני הכנסה כספית נטו למשק בית
בש"ח, במחירי 2005

הערה: ביטוח בריאות כולל ביטוח משלים בקופת חולים וביטוח בריאות מסחרי בחברת ביטוח.
מקור: עיבוד של מרכז אדוה מתוך נתונים שהתקבלו מגף צריכה שבלמ"ס.

ערעור מערכת הפנסיה – וגידול באי שוויון

פנסיה – ביטוח הכנסה לעת פרישה מעבודה – היא אחד מעמודי התווך של חיי עבודה במשק מודרני. במסגרת ביטוח פנסיוני, עובדים מפרישים מדי חודש חלק משכרם, ומעסיקיהם מפרישים לטובתם סכום נוסף – בדרך כלל גדול יותר; זאת, כדי להבטיח כי בעת פרישה מעבודה, העובדים לא יאלצו לשנות את אורח חייהם באופן קיצוני ולא יאלצו להסתמך אך ורק על קצבת זקנה של המוסד לביטוח לאומי, שבישראל היא נמוכה למדי.

בישראל, רק כ-60% מהשכירים בישראל מבוטחים בקרן פנסיה (לפי הנתונים האופטימיים ביותר). מי המבוטחים? בעיקר אלה שעובדים במקומות עבודה מסודרים, הכלולים בהסכמים הקיבוציים. לאחרים, ובעיקר לעובדים בעשירונים הנמוכים, אין ביטוח פנסיוני, ובגיל פרישה הם חשופים למצוקה ועוני.

עקרונית, מה שנדרש הוא הרחבה של שורות המבוטחים בקרן פנסיה.

אלא שכיום אין בכך די; כיום יש לפעול לצמצום הנזקים שגרמה הממשלה למערכת הפנסיה, במסגרת הקיצוצים התקציביים של שנת 2003. להלן רשימת הפגיעות העיקריות:

- הממשלה הלאימה את קרנות הפנסיה, הרחיקה מהן את ארגוני העובדים ומכרה חלק מהן לחברות ביטוח פרטיות.
 - הממשלה הרעה את תנאי ההשקעה של כספי קרנות הפנסיה, באמצעות קביעה כי עליהן להשקיע את מרבית כספיהן – 70% – בשוק ההון ולא עוד באגרות חוב ממשלתיות מיועדות, שאמנם הבטיחו ריבית לא גבוהה, אך בטוחה למדי;
 - הממשלה הקטינה את הריבית שהיא הציעה בעבר לקרנות הפנסיה החדשות שרכשו אגרות חוב מיועדות, מ-5.05 ל-4.8, וזאת על אותם 30% מכספי הפנסיה שאותם יהיה על הקרנות להשקיע גם בעתיד באגרות חוב מיועדות;
 - הממשלה איפשרה לקרנות הפנסיה להכפיל את דמי הניהול שהן גובות מכספי העמיתים – ובכך הקטינה באופן משמעותי את הפנסיה החודשית שהעובדים המבוטחים יקבלו בפרשם מעבודה;
 - הממשלה מעלה בהדרגתיות את גיל הפרישה ברשות לנשים ולגברים, ל-67. א/נשים בגילאים אלה שלא עובדים, יאלצו לחיות איכשהו עד שיגיעו לגיל זה, שבו יהיה זכאים לקצבת זקנה ולפנסיה.
- האם ניתן לשנות את המצב? בהחלט כן. לשם כך נדרשים שלושה צעדים:
- הורדת דמי הניהול, כדי שכספי העובדים יממנו את הפנסיה שלהם ולא את רווחי חברות הביטוח;
 - קביעת רמת תשואה מינימלית של 4% ריאלי על החלק של כספי הפנסיה המושקע בשוק ההון, וזאת על מנת שהמבוטחים ידעו במידה גדולה יותר של ודאות מה הסכומים הצפויים להם לעת פרישה;
 - במקביל, דרוש חוק פנסיה חובה, שירחיב את שורות המבוטחים ובו בזמן יתקן את הפגיעות החמורות ביותר מבין אלה המצוינות לעיל. כמו כן, יש להעלות את קצבת הזקנה על מנת שכל הקשישים ייהנו מהכנסה יסודית ברמה סבירה.

פנסיה: אי שוויון גם בדור הבא של הקשישים

ביטוח פנסיוני רווח בקרב עובדים ועובדות מן המעמד הבינוני והגבוה, בעוד שבקרב מקביליהם במעמד הנמוך הוא רווח פחות. יתרה מזאת, בקרב העובדים והעובדות המבוטחים, יש אי שוויון בכל הנוגע לגודל ההפרשות לפנסיה; פירוש הדבר, כמובן, הבדלים גדולים ברמת החיים הצפויה לאחר הפרישה מעבודה.

הלוח שלהלן מציג את ההוצאה הממוצעת של משקי בית לקופות פנסיה ותגמולים. יש לזכור כי הממוצע מאגד משקי בית שבהם איש אינו מפריש לקרן פנסיה יחד עם משקי בית שבהם כן מפרישים.

ב-2005, ההפרשה הממוצעת לקרן פנסיה (ו/או לקופת תגמולים) של משקי בית בחמישון העליון (שני העשירונים העליונים) הייתה גבוהה פי 32 מזו של משקי בית בחמישון התחתון, פי 9 מזו של משקי בית בחמישון השני, פי 3.8 מזו של משקי בית בחמישון השלישי ופי 2, לערך, מזו של משקי בית בחמישון הרביעי.

הוצאה חודשית לקופות פנסיה ותגמולים, לפי חמישונים, 2005-1997

לפי הכנסה נטו לנפש סטנדרטית

בש"ח, במחירי 2005

הוצאה ממוצעת	חמישון 1	חמישון 2	חמישון 3	חמישון 4	חמישון 5	
1997	26	84	170	269	557	
1999	19	82	174	298	511	
2001	19	108	207	364	750	
2003	23	91	198	357	704	
2005	26	96	221	425	829	

הערות:

1. חמישון-שני עשירונים.
 2. יש לזכור כי הממוצע משקף משקי בית שבהם אף אחד מן המועסקים אינו מפריש כלל לקרן פנסיה יחד עם משקי בית שבהם כן מפרישים.
- מקורות:** עיבוד של מרכז אדוה מתוך הלמ"ס, סקר הוצאות משק הבית, שנים שונות; הנתון לשנת 2005 התקבל מגף צריכה בלמ"ס.

מרכז אדוּא
א ד ו ה א
C E N T E R

INFORMATION ON EQUALITY AND SOCIAL JUSTICE IN ISRAEL

מרכז "אדוּא" – מלומות חול המסווה והעללה הלסמלעלע פל ישראל

מרכז אדוּוה. ת.ד. 36529, תל-אב"ב 61364. טל': 5608871 (03); פקס: 5602205 (03)
מחלקת הדרכה וקערי חוץ: 03-5608243

Published by Adva Center. P.O. Box 36529, Tel-Aviv 61364, Israel.

Tel (03) 5608871, Fax (03) 5602205

Email: advainfo@bezeqint.net Web site: www.adva.org